

МАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ

Здійснення господарської діяльності потребує використання різноманітних ресурсів: фінансових, матеріальних, трудових, енергетичних тощо. В сучасних умовах господарювання визначальну роль відіграють саме матеріальні ресурси, оскільки вони є основою для здійснення виробничої діяльності та займають найбільшу частку у собівартості виготовленої продукції.

В умовах зростаючого дефіциту матеріальних ресурсів нагальною науково-практичною проблемою є управління їх використанням на підприємствах. Гострота проблеми зростає в умовах нестійкої перехідної економіки, коли процес відтворення капіталу порушується унаслідок руйнування виробничих зв'язків підприємств і неналагодженості нового господарського механізму.

Це потребує поглибленого вивчення сучасних закономірностей формування, руху та обліку матеріальних ресурсів у виробничому процесі.

Поняття «матеріальні ресурси» в літературі досить часто ототожнюється із поняттям «матеріальні активи», тому для їх розмежування необхідно визначити сутність поняття активів.

Відповідно до П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО 2 «Баланс» *активи* – це ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких може привести до отримання економічних вигід в майбутньому. Тому, відповідно до чинного законодавства в обліку «активи» та «ресурси» – тотожні поняття. Відповідно, можна стверджувати, що й «матеріальні активи» та «матеріальні ресурси» є тотожними поняттями.

Так, А.Н. Азріліян, С.В. Мочерний, Л.М. Тимошенко [1, 7, 9] під матеріальними ресурсами розуміють предмети праці. В.Г. Золотогоров, П.В. Іванюта та О.П. Лугівська [6] матеріальні ресурси визначають як предмети і засоби праці. Г.Л. Вознюк, Д.Д. Гордієнко та А.Г. Загородній матеріальні ресурси розглядають лише як матеріали [3, 5]. Найбільш широко поняття «матеріальні ресурси» трактують С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. Юрій [7], які розглядають матеріальні ресурси як основні та оборотні засоби, які використовуються у виробничому процесі.

Необхідно розглядати поняття «матеріальні ресурси» всесторонньо з урахуванням принаймні трьох змістовних аспектів, що охоплюють натурально-речову, вартісну і соціально-економічну форми руху матеріальних ресурсів, тому під *матеріальними ресурсами* слід розуміти основні та оборотні засоби, які використовують (або можуть бути використані) у виробничому процесі та формують матеріально речову основу виготовленого продукту, робіт чи послуг.

З метою порівняння категорій «матеріальні ресурси» і «матеріальні активи» та встановлення їх взаємозв'язку, необхідно розглянути поняття матеріальних активів.

Ф.Ф. Бутинець, Д.Д. Гордієнко, Й.С. Завадський, Г.В. Осовська, О.О. Юркевич, А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, С.В. Мочерний [2, 3, 5, 7], під поняттям «матеріальні активи» розуміють основні фонди та оборотні активи в будь-якому вигляді, які відрізняються від коштів, цінних паперів, деривативів та нематеріальних активів. Тобто це активи, які мають матеріально-речову форму, як було зазначено А.Н. Азріліяном, Г.Л. Вознюк та А.Г. Загороднім [1, 5].

З врахуванням вимог чинного законодавства та поглядів вчених, можна запропонувати таке визначення матеріальних активів. *Матеріальні активи* – це основні та оборотні активи, які мають матеріально-речову форму, а саме: основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, незавершені капітальні вкладення, виробничі запаси, малоцінні та швидкозношувані предмети, готова продукція, товари, незавершене виробництво.

Між поняттями «матеріальні ресурси» та «матеріальні активи» є незначна різниця. З метою більш точного розмежування цих понять необхідно розглянути їх складові.

До складу матеріальних активів відносять основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, незавершені капітальні вкладення, виробничі запаси, малоцінні та швидкозношувані предмети, готову продукцію, товари, незавершене виробництво.

А.Н. Азріліян, З.В. Гуцайлюк, П.В. Іванюта, О.П. Лугівська, Г.Г. Рудюк [1, 4, 6, 8] до складу матеріальних ресурсів включають сировину й матеріали, паливо, запасні частини, купівельні напівфабрикати. П.В. Іванюта, О.П. Лугівська, Г.Г. Рудюк [6, 8] також виділяють будівельні матеріали, тару й тарні матеріали, напівфабрикати власного виробництва. Усі ці об'єкти входять до складу виробничих запасів, які в свою чергу виступають предметами праці. Окремі автори відносять основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, які є засобами праці. П.В. Іванюта, О.П. Лугівська та Г.Г. Рудюк [6, 8] до мате-

ріальних ресурсів відносять незавершене виробництво та малоцінні швидкозношувані предмети. І лише Л.Н. Булавіна, П.В. Іванюта та О.П. Лугівська до складу матеріальних ресурсів відносять готову продукцію та товари.

Отже, основними складовими матеріальних ресурсів є: основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, незавершене будівництво, виробничі запаси, малоцінні та швидкозношувані предмети, незавершене виробництво, готова продукція, товари.

Аналіз поглядів стосовно виділення складових матеріальних ресурсів та матеріальних активів, дозволяє зробити висновок, що дані поняття є тотожними, тому сутність матеріальних ресурсів можна трактувати таким чином. *Матеріальні ресурси (матеріальні активи)* – це основні та оборотні активи, які мають натурально-речову, вартісну і соціально-економічну форми та використовуються при здійсненні господарської діяльності підприємства.

Таким чином, матеріальні ресурси – це такі об'єкти обліку, за допомогою яких створюються різноманітні блага та безпосередньо самі блага, які мають натурально-речову, вартісну і соціально-економічну форми.

Список використаних джерел:

1. Азрилиян А.Н. Большой бухгалтерский словарь / А.Н. Азрилиян. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 574 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник / [За ред. Проф. Ф.Ф. Бутиця]. – Житомир: ПП «Рута». 2001. – 224 с.
3. Гордієнко Д.Д. Економічний тлумачний словник. [Понятійна база законодавства України у сфері економіки (Вид. 2-е, перероб. і доп.)] / Д.Д. Гордієнко. – К.: КНТ, 2007. – 360 с.
4. Гуцайлюк З.В. Учет материальных ресурсов в пищевой промышленности / З.В. Гуцайлюк. – К.: Техника, 1983. – 104с.
5. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К.: Знання, 2007. – 1072 с.
6. Іванюта П.В. Управління ресурсами і витратами / П.В. Іванюта, О.П. Лугівська: [Навч. Посіб. / За ред. д.е.н., проф. Іванюти С.М.]. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 320 с., С. 9.
7. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник: [У 2 т. Т. 1 / За ред. С.В. Мочерного] / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. Юрій. – Львів: Світ, 2005. – 616 с., С.463
8. Рудюк Г.Г. Активи підприємства – питання визначення, класифікації, складу та розміщення їх у балансі / Г.Г. Рудюк. – Вісник ЖІ-

ТІ, 1997. – № 6, С. 104-110 9. Тимошенко Л.М. Економіка і економія / Л.М. Тимошенко. К., Вид-во політичної літератури України. 1982. – 166 с.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кулик Р. Р.

*Корольчук Ірина,
студентки групи РКМ-51*

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Первинні документи є письмовим свідоцтвом, що фіксують та підтверджують факти господарської діяльності (ФГД). Документують ФГД у момент здійснення кожного факту, а якщо це неможливо, то безпосередньо після його завершення.

Первинні документи з руху основних засобів повинні містити дані, що стосуються надходження і вибуття, місцезнаходження, стану збереження, амортизації, переоцінки, зменшення (відновлення) корисності. Характеристика даних, що відображені у первинних документах, повинні задовольняти вимоги та потреби як внутрішніх (управлінський персонал підприємства), так і зовнішніх (власники, аудиторі та інші) користувачів, тому в умовах використання ПЕОМ питання форми та змісту первинних документів набуває особливого значення і є актуальним.

Проблеми обліку основних засобів на підприємствах різних форм власності викликають значний інтерес у вітчизняних науковців. Проблеми документального оформлення обліку основних засобів висвітлювалися в працях А.Белоусова, М.І.Бондара, М.М.Зюкової, С.В.Хоми, М.В.Півторака, О.Ю.Омельченко, В.П.Карєва та ін. Незважаючи на те, що дослідження цих вчених мають і галузеву спрямованість, питання документального оформлення ФГД з основними засобами є висвітлені недостатньо.

Типові форми первинних документів затверджуються наказами Міністерства статистики України, а спеціалізовані форми – іншими Міністерствами та відомствами України. Первинна облікова документація про наявність, склад та рух основних засобів, затверджена нака-